

สถิติสำคัญ

แรงงานข้ามชาติ และผู้ติดตามแรงงานข้ามชาติที่มาจดทะเบียน เดือนกุมภาพันธ์ 2560
ร้อยละแรงงานข้ามชาติ จำแนกตามประเภทการได้รับอนุญาตทำงาน

นโยบายและกฎหมาย

มกราคม 2560

1. การกำหนดประเภทงานและการยกเว้นค่าธรรมเนียมการทำงาน สำหรับคนต่างด้าวที่เป็นผู้เสียหายหรือเป็นพยานในคดีค้ามนุษย์ 2
2. ขยายระยะเวลาการอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรและการทำงานของแรงงานในกิจการประมงทะเลและกิจการแปรรูปสัตว์น้ำ.....2
3. การจัดระเบียบพื้นที่ที่พักอาศัยแรงงานต่างด้าวในจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ.....3
4. การจ่ายเงินบำเหน็จชราภาพแก่ผู้ประกันตนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย พ.ศ. 2560.....4

กุมภาพันธ์ 2560

1. ความคืบหน้าการส่งมอบ PP/TD และ OCWC และการตรวจสัญชาติแรงงานกัมพูชา.....5
2. ความคืบหน้าข้อตกลงด้านการจ้างแรงงานระหว่างรัฐบาลไทยและลาว 6
3. ความร่วมมือต่อต้านการค้ามนุษย์ระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลลาว.....6

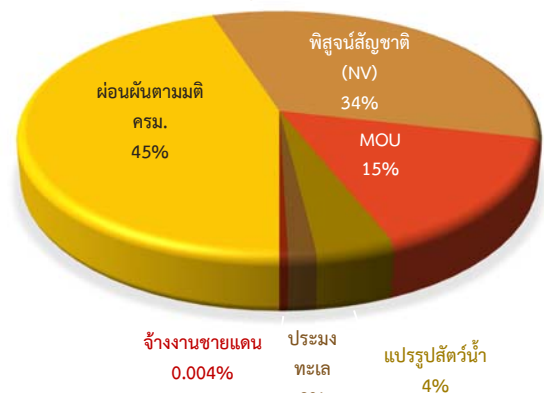
สถิติแรงงานข้ามชาติและผู้ติดตาม เดือนกุมภาพันธ์ 2560

สถิติแรงงานข้ามชาติ จำแนกตามประเภทการได้รับอนุญาต

ประเภท/สัญชาติ	พม่า	กัมพูชา	ลาว	รวม
พิจูจน์สัญชาติ (NV)	724,874	95,757	60,618	881,249
MOU	203,182	151,106	45,454	399,742
ผ่อนผันตามมติ ครม.	723,360	385,829	69,489	1,178,678
ประมงทะเล	21,041	16,946	845	38,832
แปรรูปสัตว์น้ำ	76,081	29,693	3,436	109,210
จ้างงานชายแดน	1,069	10,606	-	11,675
รวม	1,749,607	689,937	179,842	2,619,386

ข้อมูลจากสำนักบริหารแรงงานต่างด้าว และเว็บไซต์กระทรวงแรงงาน (สืบค้นข้อมูลวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2560)

ร้อยละแรงงานข้ามชาติ จำแนกตามประเภทการได้รับอนุญาต
เดือนกุมภาพันธ์ 2560

สถิติผู้ติดตามแรงงานข้ามชาติที่มาจดทะเบียน

ประเภท/สัญชาติ	พม่า	กัมพูชา	ลาว	รวม
ผ่อนผันตาม มติ ครม.	11,157	10,559	1,953	23,669
แปรรูปสัตว์น้ำ	1,888	1,330	161	3,379
รวม	13,045	11,889	2,114	27,048

ข้อมูลจากเว็บไซต์กระทรวงแรงงาน (สืบค้นข้อมูลวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2560)

1. การกำหนดประเภทงานและการยกเว้นค่าธรรมเนียมการทำงาน สำหรับคนต่างด้าวที่เป็นผู้เสียหายหรือเป็นพยานในคดีค้ามนุษย์

วันที่ 24 มกราคม 2560 คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติและเห็นชอบตามที่กระทรวงแรงงานเสนอ คือ อนุมัติหลักการร่างกฎกระทรวงยกเว้นค่าธรรมเนียมการทำงานของคนต่างด้าวสำหรับคนต่างด้าวซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ หรือเป็นพยานในคดีค้ามนุษย์ และเห็นชอบร่างประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดประเภทงานให้คนต่างด้าวซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์หรือเป็นพยานในคดีค้ามนุษย์ทำได้ สำคัญของร่างกฎหมายและประกาศ มีดังนี้

1. ร่างกฎกระทรวงยกเว้นค่าธรรมเนียมการทำงานของคนต่างด้าวสำหรับคนต่างด้าว ซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์หรือเป็นพยานในคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. .... เป็นการยกเว้นค่าธรรมเนียมตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 สำหรับคนต่างด้าวดังต่อไปนี้

- (1) คนต่างด้าวซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551
- (2) คนต่างด้าวซึ่งเป็นผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551
- (3) ผู้ติดตามซึ่งเป็นบุตรของคนต่างด้าวตาม (1) หรือ (2) ที่มีอายุไม่น้อยกว่าสิบห้าปีแต่ไม่เกินสิบแปดปี
- (4) บุตรของคนต่างด้าวตาม (1) หรือ (2) ที่มีอายุเกินสิบแปดปีซึ่งได้ดำเนินการขอรับใบอนุญาตทำงานและปรับปรุงแก้ไขทะเบียนประวัติให้เป็นปัจจุบันภายในสามสิบวันก่อนมีอายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์

2. ร่างประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดประเภทงานให้คนต่างด้าวตามมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 ซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์หรือเป็นพยานในคดีค้ามนุษย์ทำได้ มีสาระสำคัญดังนี้

(1) กำหนดคนต่างด้าวที่อยู่ในบังคับของร่างประกาศฉบับนี้ จะต้องเป็นคนต่างด้าว ซึ่งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรีได้อนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษ เพื่อให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อ วันที่ 13 ธันวาคม 2559 ดังนี้

- 1) คนต่างด้าวซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์
- 2) คนต่างด้าวซึ่งเป็นผู้เสียหายที่สืบพยานก่อนการฟ้องคดีหรือระหว่างการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551
- 3) ผู้ติดตามซึ่งเป็นบุตรของคนต่างด้าวตาม 1) หรือ 2) ที่มีอายุไม่น้อยกว่าสิบห้าปีแต่ไม่เกินสิบแปดปี
- 4) บุตรของคนต่างด้าวตาม 1) หรือ 2) ที่มีอายุเกินสิบแปดปี ซึ่งได้ดำเนินการขอรับใบอนุญาตทำงานและปรับปรุงแก้ไขทะเบียนประวัติให้เป็นปัจจุบันภายในสามสิบวันก่อนมีอายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์ และมีสิทธิอยู่ในราชอาณาจักรเช่นเดียวกับสิทธิของ

มติ ครม. ฉบับนี้ เป็นมติที่ต่อเนื่องจากการผ่อนผันให้ผู้เสียหายและผู้ติดตามในคดีค้ามนุษย์ที่คดีสิ้นสุดแล้ว รวมทั้งผู้ติดตามให้สามารถอยู่และทำงานในประเทศไทยได้เป็นการชั่วคราวเป็นเวลาสองปีตามมติ ครม. วันที่ 13 ธันวาคม 2559 โดยมตินี้ได้เห็นชอบในประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีที่จะอนุญาตให้ผู้เสียหายและผู้ติดตามในคดีค้ามนุษย์ และลูกที่อายุไม่ต่ำกว่า 15 ปี ทำงานได้ทุกประเภทที่มีนายจ้างตามกฎหมาย และยกเว้นค่าธรรมเนียมการขออนุญาตทำงาน ซึ่งถือได้ว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายและผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์จะสามารถอยู่และทำงานในประเทศไทยแบบเปิดกว้างในการทำงาน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เสียหายและผู้เสียหายและผู้ติดตามจะมีแรงจูงใจในการเข้าสู่กระบวนการช่วยเหลือทางกฎหมายมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่น่าสนใจคือ MWG และภาคประชาสังคมที่ทำงานในประเด็นนี้จะต้องติดตามและมีข้อเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ซึ่งจะต้องเป็นผู้ยื่นเรื่องในการดำเนินการ จะต้องมีความชัดเจน รวดเร็ว และเอื้อต่อการเข้าถึงของคนข้ามชาติที่เป็นผู้เสียหายและผู้เสียหายและผู้ติดตามรวมทั้งมีกระบวนการติดตามประเมินผลหลังการได้รับอนุญาตให้ทำงานอย่างต่อเนื่อง

บิดาและมารดา

(2) กำหนดงานให้คนต่างด้าวที่อยู่ในบังคับของร่างประกาศฉบับนี้ ทำงานได้ทุกประเภทงานตามที่นายจ้างได้ตกลงว่าจ้าง ยกเว้นกรณีที่คนต่างด้าวดังกล่าวมีอายุไม่น้อยกว่าสิบห้าปีแต่ไม่เกินสิบแปดปี ให้ทำงานกับนายจ้างได้ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมาย

๒๕๖๐๑๑๑๑๑

2. ขยายระยะเวลาการอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรและการทำงานของแรงงานในกิจการประมงทะเลและกิจการแปรรูปสัตว์น้ำ

วันที่ 24 มกราคม 2560 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบการขยายระยะเวลาการอยู่ในราชอาณาจักรและอนุญาตทำงานของแรงงานต่างด้าวในกิจการประมงทะเล ซึ่งใบอนุญาตทำงานจะหมดอายุในวันที่ 31 มกราคม 2560 และกิจการแปรรูปสัตว์น้ำ (รวมถึงผู้ติดตามซึ่งเป็นบุตรของแรงงานต่างด้าวที่อายุไม่เกิน 18 ปี) ซึ่งใบอนุญาตทำงานจะหมดอายุในวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2560 ออกไปอีกจนถึงวันที่ 1 พฤศจิกายน 2560 เท่ากันทุกคน เพื่อเข้ารับการตรวจสุขภาพให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่ได้รับอนุญาต สำหรับแรงงานที่ผ่านการตรวจสุขภาพ และได้รับหนังสือเดินทาง เอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางหรือเอกสารรับรองบุคคล จะได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรและอนุญาตทำงานถึงวันที่ 1 พฤศจิกายน 2560 และสามารถต่ออายุได้อีกครั้งเดียวไม่เกิน 2 ปี โดยมีแนวทางดำเนินการตามที่กระทรวงแรงงานเสนอ ดังนี้

1. เนื่องจาก**ทางการเมียนมา**ได้แจ้งเปลี่ยนกำหนดการตรวจสุขภาพติแรงงานของตน จากเดิมที่เคยแจ้งไว้จะเข้ามาตรวจสุขภาพติแรงงานของตนภายในเดือน ตุลาคม 2559 เป็นเดือนมกราคม 2560 (คลาดเคลื่อนจากเดิมประมาณ 3 เดือน) และ**ทางการกัมพูชา**เริ่มแจกหนังสือเดินทาง หรือเอกสารเดินทางคนงาน กัมพูชาในช่วงกลางเดือนพฤศจิกายน 2559 แต่มีแรงงานสนใจไปรับเอกสารเดินทางคนงานกัมพูชาจำนวนน้อย ซึ่งไม่เป็นไปตามแผนปฏิบัติงานของทางการ กัมพูชา โดยกระทรวงแรงงานได้มีหนังสือแจ้งผ่านไปยังสถานทูตกัมพูชาประจำประเทศไทย เพื่อรับทราบและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาแล้ว สำหรับ **ทางการลาว**ยังไม่แจ้งการเข้ามาตรวจสุขภาพติแต่อย่างใด ด้วยสาเหตุดังกล่าวแรงงานในกิจการประมงทะเล และแรงงานในกิจการแปรรูปสัตว์น้ำ ที่ ใบอนุญาตทำงานจะหมดอายุในวันที่ 31 มกราคม 2560 และวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2560 ตามลำดับ ซึ่งมีจำนวนรวมกันกว่าแสนคน จึงไม่สามารถเข้ารับการตรวจสุขภาพติได้ทันภายในกำหนด ทั้งนี้ สมาคมประมง และสมาคมที่เกี่ยวข้องกับการแปรรูปสัตว์น้ำได้ขอให้ขยายระยะเวลาการทำงานของแรงงาน ประมงทะเล และแปรรูปสัตว์น้ำออกไปอีก เนื่องจากแรงงานคนเดิมมีทักษะในการทำงานแล้ว การรับแรงงานใหม่เข้าทำงานต้องเสียเวลาในการเรียนรู้การทำงานและการปรับตัว

2. คณะกรรมการนโยบายจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน (กนร.) ได้ประชุมครั้งที่ 1/2560 เมื่อวันที่ 16 มกราคม 2560 โดยมี รองนายกรัฐมนตรี พลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ) เป็นประธาน จึงมีมติเห็นชอบให้ขยายระยะเวลาการอยู่ในราชอาณาจักรและอนุญาตทำงานของแรงงานต่างด้าวในกิจการประมงทะเล และกิจการแปรรูปสัตว์น้ำ โดยให้ดำเนินการ ณ สถานที่ตั้งของแต่ละหน่วยงานหรือดำเนินการในลักษณะศูนย์บริการจดทะเบียน แรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) โดยใน 22 จังหวัดที่มีพื้นที่ติดทะเล ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บริหารจัดการตามความเหมาะสม สำหรับกรุงเทพมหานคร (กทม.) ให้ผู้ว่าราชการ กทม. บริหารจัดการ สำหรับแรงงานที่ผ่านการตรวจสุขภาพติให้ขอรับการตรวจลงตรา (Visa) ประเภทคนอยู่ชั่วคราว (Non-Immigrant L-A) และประทับตราอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักร ณ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง (ตม.) หรือ ตม. ในจังหวัดที่แรงงานต่างด้าวจะทำงาน หรือสถานที่ที่กระทรวงแรงงานกำหนด ค่าธรรมเนียมการตรวจลงตรา (Visa) 500 บาท และให้ยื่นคำขออนุญาตทำงานภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับ Visa โดยมีเงื่อนไขการดำเนินการ ดังนี้

- 1) ไม่อนุญาตให้แรงงานที่อายุเกิน 55 ปี ทำงาน
- 2) ผู้ติดตามเมื่ออายุเกิน 15 ปี ให้ขออนุญาตทำงานในกิจการต่าง ๆ ได้ ตามที่กฎหมายกำหนด โดยอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรและอนุญาตให้ทำงานเท่ากับบิดา – มารดา
- 3) ผู้ติดตามเมื่ออายุเกิน 18 ปี ให้ขออนุญาตทำงานในกิจการต่าง ๆ ได้ โดยอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรและอนุญาตให้ทำงานเป็นเวลา 1 ปี ทั้งนี้ ไม่เกินกว่าบิดา – มารดา
- 4) อนุญาตให้เปลี่ยนหรือเพิ่มประเภทหรือลักษณะงานนายจ้าง ท้องที่ทำงาน หรือสถานที่ทำงาน เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการจดทะเบียนแล้ว (หลังวันที่ 31 มีนาคม 2560) โดยให้เป็นไปตามที่กระทรวงแรงงานกำหนด
- 5) ให้กรมการปกครองปรับปรุงฐานข้อมูลของแรงงานตามที่ได้รับแจ้งจากกรมการจัดหางานให้เป็นปัจจุบัน ทั้งนี้ เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2560 – 31 มีนาคม 2560

๓๓๓๓๓๓

3. การจัดระเบียบพื้นที่ที่พักอาศัยแรงงานต่างด้าวในจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ

วันที่ 17 มกราคม 2560 นายกรัฐมนตรีได้ออกข้อสั่งการด้านความมั่นคง โดยมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) กำกับให้กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการต่างประเทศ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยเฉพาะจังหวัดที่มีแรงงานต่างด้าวอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น ระนอง สมุทรสาคร โดยอาจพิจารณาจัดโซนนิ่งพื้นที่ที่พักอาศัย รวมทั้งสวัสดิการต่าง ๆ ตามความเหมาะสมและจำเป็นต่อไป ดังนั้น ให้กระทรวงแรงงานร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เร่งรัดการจัดโซนนิ่งพื้นที่ที่พักอาศัยแรงงานต่างด้าว และรายงานความคืบหน้าการดำเนินการตามข้อสั่งการดังกล่าวให้คณะรัฐมนตรี ทราบภายในเดือนกุมภาพันธ์ 2560

จากข้อสังเกตการณ์ดังกล่าว ทำให้คณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหา การค้ามนุษย์และแรงงานผิดกฎหมาย (อกร.) พิจารณายกผลการ จัดระเบียบแรงงานต่างด้าว (โซนนิ่ง) เพิ่มในจังหวัดที่มีแรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติไม่น้อยกว่า 5 หมื่นคน ว่า ในที่ประชุมมีมติ จัดโซนนิ่งต่างด้าว เพิ่มใน 11 จังหวัด ได้แก่ ปทุมธานี ชลบุรี สมุทรปราการ สุราษฎร์ธานี เชียงใหม่ นนทบุรี นครปฐม ระยอง ภูเก็ต สงขลา และตาก โดยให้ ปฏิบัติตามแนวทางการจัดระเบียบแรงงานต่างด้าว ทั้งการกำหนด พื้นที่สร้างที่พักอาศัยและมาตรการการจัดระเบียบที่พักอาศัยแรงงาน ต่างด้าวในพื้นที่ชุมชน จัดทำระบบข้อมูลแรงงานต่างด้าวระดับจังหวัด ไม่เปิดขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวใหม่ แต่นำเข้าผ่าน MOU เท่านั้น และฝึกทักษะฝีมือแรงงาน เป็นต้น เพื่อให้แรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติ มีที่พักอาศัยเป็นหลักแหล่ง เข้าสู่ระบบสาธารณสุข ง่ายต่อการควบคุม โรคติดต่อ อยากรักษาไข้หวัดและวัณโรค เข้าสู่ระบบแผนครอบครัว จำกัดจำนวนประชากรของแรงงานไม่ให้เกิน 2.6 ล้านคนทั่วประเทศ ง่ายต่อการดูแลเรื่องความสะอาด และความปลอดภัย โดยให้ผู้ว่า

ราชการจังหวัดทั้ง 11 จังหวัด ส่งข้อมูลความคืบหน้าการจัดระเบียบ แรงงานต่างด้าวให้กระทรวงแรงงานภายในเดือนเมษายน 2560 นี้

ส่วนความคืบหน้า การจัดโซนนิ่งในจังหวัดระนองและสมุทรสาคร ที่นำ ร่องจัดระเบียบไปแล้วก่อนหน้านี้โดยจังหวัดสมุทรสาคร ปัจจุบันมี แรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติ จำนวน 2.8 แสนคน ได้กำหนดให้บ้านเอื้อ อาทร ต.ท่าจีน เป็นเขตที่พักอาศัยสำหรับแรงงานต่างด้าว ซึ่งปัจจุบัน มีแรงงานต่างด้าวอาศัยอยู่ประมาณ 5 พันคน และเหลืออยู่ประมาณ 250 ห้อง จะเร่งดำเนินการให้สถานประกอบการเช่าให้แรงงานเข้ามา พักให้เต็ม พร้อมเร่งปรับปรุงบ้านเอื้ออาทรบริเวณเสียบคลองส้วปา สวัสดิ์ ซึ่งมีทั้งหมด 18 อาคารที่ยังก่อสร้างไม่เสร็จให้แล้วเสร็จ เพื่อ รองรับแรงงานได้ 3 พันคน และเพิ่มมาตรการดูแล จัดทำทะเบียน แรงงานที่เข้าพัก กำหนดระเบียบห้องพัก ทั้งความปลอดภัย การรักษา ความสะอาด ขยะมูลฝอย การดูแลด้านสาธารณสุข มีกระบวนการ ดูแลโรคติดต่อ พร้อมเตรียมจัดโซนนิ่งที่พักอาศัยเพิ่มใน 5 ชุมชน ได้แก่

ชุมชนคลองครุฑนอก ศาลเจ้าฮันฮิว วัดน้อยนางหงส์ บ้านคลองเจ๊ก และ บ้านหนองบัว

ส่วนจังหวัดระนอง มีแรงงานต่างด้าว 6.7 หมื่นคน ได้กำหนดจัดโซนนิ่ง อยู่ 2 จุด คือ ชุมชนบ้านแพใหม่ รองรับแรงงาน 9,300 คน และชุมชน ปากคลอง รองรับ 5,054 คน พร้อมออกประกาศการจัดระเบียบที่อยู่อาศัยแรงงานต่างด้าวเป็นประกาศจังหวัดเพิ่ม และมีแนวทางก่อสร้าง อาคารชุด โดยเอกชนเป็นผู้ลงทุน ให้นำแรงงานต่างด้าวอยู่อีกด้วย

แนวทางการจัดระเบียบชุมชนแรงงานข้ามชาติหรือโซนนิ่งของรัฐบาล ในครั้งนี้ ในเบื้องต้นจัดทำในลักษณะจัดทำพื้นที่ให้แรงงานข้ามชาติ สมัครใจเข้าไปพักอาศัยในพื้นที่โซนนิ่งโดยมีการจัดบริการทางสังคม ต่าง ๆ เช่น สาธารณสุข การดูแลด้านต่าง ๆ ให้แก่แรงงานข้ามชาติ เป็นจุดใจให้เข้าไปร่วมโครงการ รวมทั้งการเข้าไปดำเนินการกับผู้ประกอบการโดยตรง แม้ว่าการดำเนินการจะมีลักษณะที่ไม่ใช้ มาตรการบังคับโดยตรง แต่ในระยะยาวก็สามารถใช้เป็นข้ออ้างในการ ใช้มาตรการที่มีข้อบังคับให้แรงงานข้ามชาติเข้าไปอยู่ในพื้นที่โซนนิ่งได้ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวก็ยังคงวางบนฐานของความมั่นคงที่เน้นการควบคุม แรงงานข้ามชาติที่มองแรงงานข้ามชาติเป็นปัญหาที่ต้องเข้าไปควบคุม

ให้อยู่ในกรอบที่กำหนด โดยไม่คำนึงถึงปัจจัยทางสังคมและทาง วัฒนธรรมอื่น ๆ การจัดระเบียบโดยการโซนนิ่งแยกแรงงานข้ามชาติ ออกจากชุมชนจะให้ภาพความเป็นระเบียบในเชิงภาพปรากฏการณ์แต่ กลับตอกย้ำความแตกต่างของแรงงานข้ามชาติกับคนไทย ในระยะยาว ความแตกต่างที่ตอกย้ำโดยการจัดโซนนิ่งอาจจะกลายเป็นความ หวาดระแวง เกลียดชัง ซึ่งภาพเหล่านี้เคยปรากฏมาแล้วในบาง ประเทศที่ใช้รูปแบบการจัดโซนนิ่งในลักษณะนี้ ซึ่งเมื่อเทียบกับการ การอยู่ร่วมในชุมชนเดียวกันแม้ว่าจะมีภาพไม่เป็นระเบียบในสายตา ของรัฐ แต่ก็ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมพหุ วัฒนธรรม และเป็นการสร้างความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยกับ แรงงานข้ามชาติมากกว่า ขณะเดียวกันการไปจัดโซนนิ่งในพื้นที่ที่ไกล ชุมชน โกลสถานที่ทำงานก็อาจจะทำให้เกิดภาระในการเดินทาง การ จัดระบบบริการอื่น ๆ เสริมขึ้นมาซึ่งต้องจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมลง ไปในการจัดระบบ หากประเมินในระยะยาวแล้วการจัดโซนนิ่ง อาจจะได้ผลในระยะสั้น แต่ระยะยาวจะกลายเป็นภาระและปัญหาทั้ง ในแง่ของการจัดการและความแตกแยกแตกต่างของผู้คนในสังคม ได้มากขึ้นซึ่งไม่เอื้อต่อทิศทางการพัฒนาของประชาคมอาเซียนอย่าง ชัดเจน

๓๐๘๓๐๘๓๐๘

4. การจ่ายเงินบำเหน็จชราภาพแก่ผู้ประกันตนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย พ.ศ. 2560

เป็นการออกกฎกระทรวงตามมาตรา 77 ทวิ วรรคสาม ของ พระราชบัญญัติประกันสังคม ซึ่งได้มีแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อปี พ.ศ. 2558 ซึ่งเป็นมาตราที่เกี่ยวข้องกับสิทธิประโยชน์ในเรื่องชราภาพสำหรับแรงงานข้ามชาติโดยตรง ตามมาตรานี้ได้ระบุว่า “ผู้ประกันตนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย เมื่อความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลงไม่ว่าจะส่งเงินสมทบครบหนึ่งร้อยแปดสิบเดือนหรือไม่ก็ตาม และประสงค์ที่จะไม่พำนักอยู่ในประเทศไทย ให้มีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จชราภาพ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง” โดยกฎกระทรวงฉบับนี้ได้ระบุถึงเงื่อนไขในการได้รับบำเหน็จชราภาพสำหรับแรงงานข้ามชาติ โดยมีเนื้อหา ดังนี้

- (1) ผู้ประกันตนซึ่งมีสัญชาติของประเทศที่ได้ทำความตกลงด้านการ ประกันสังคมกรณีชราภาพกับประเทศไทยไม่ว่าจะมีอายุครบห้าสิบห้าปี บริบูรณ์หรือไม่ ให้มีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จชราภาพ
- (2) ผู้ประกันตนซึ่งมีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จชราภาพตามข้อ (1) จะต้อง สิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตนและไม่ประสงค์ที่จะพำนักอยู่ในประเทศไทย
- (3) การจ่ายเงินบำเหน็จชราภาพตามข้อ 1 ให้เป็นไปตามอัตรา ดังต่อไปนี้
  - 1) กรณีที่มีการจ่ายเงินสมทบต่ำกว่าสิบสองเดือน ให้จ่ายเงินบำเหน็จ ชราภาพเท่ากับจำนวนเงินสมทบที่ผู้ประกันตนจ่ายสมทบเพื่อการ จ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตรและกรณีชราภาพ
  - 2) กรณีที่มีการจ่ายเงินสมทบตั้งแต่สิบสองเดือนขึ้นไป ให้จ่ายเงิน บำเหน็จชราภาพเท่ากับจำนวนเงินสมทบที่ผู้ประกันตนและ นายจ้างจ่ายสมทบเพื่อการจ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณี สงเคราะห์บุตรและกรณีชราภาพพร้อมผลประโยชน์ทดแทน ตามที่สำนักงานประกาศกำหนด
- (4) ให้ผู้ประกันตนแสดงความประสงค์พร้อมเอกสารหรือหลักฐานที่จะไม่ พำนักอยู่ในประเทศไทยตามแบบท้ายกฎกระทรวง

จากเงื่อนไขดังกล่าวได้ระบุชัดเจนว่าแรงงานข้ามชาติที่จะขอรับ เงินบำเหน็จชราภาพในกรณีที่สิ้นสุดการจ้างและมีความประสงค์จะ เดินทางกลับประเทศต้นทาง ต้องเป็นแรงงานข้ามชาติที่ประเทศ ต้นทางได้ทำความตกลงด้านประกันสังคมกรณีชราภาพกับ ประเทศไทย ซึ่งยังไม่มีประเทศไหนที่ได้ทำความตกลงไว้ และต้อง เป็นแรงงานข้ามชาติที่สิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตนในกองทุน ประกันสังคมและมีความต้องการที่จะไม่พักอยู่อาศัยในประเทศไทย ต่อไป ด้วยเงื่อนไขที่กำหนดไว้ข้างต้นทำให้เกิดอุปสรรคที่จะทำให้อ่าง แรงงานข้ามชาติยังไม่สามารถขอรับเงินบำเหน็จชราภาพได้ทันที จนกว่าประเทศต้นทางจะทำความตกลงในเรื่องนี้กับประเทศไทย ก่อน ซึ่งในประเด็นนี้มีข้อสังเกตว่าการกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวใน กฎกระทรวงเป็นการกำหนดเงื่อนไขที่เกินกว่ากฎหมายกำหนดไว้ หรือไม่ ซึ่งจะกลายเป็นอุปสรรคที่ลดรอบการเข้าถึงของแรงงาน ข้ามชาติได้

สิ่งที่ MWG ควรดำเนินการต่อคือ จัดทำข้อมูลชี้แจงให้แก่ แรงงานข้ามชาติได้เข้าใจสิทธิที่จะได้รับจากกฎกระทรวง ฉบับนี้ ขณะเดียวกันควรทำข้อมูลและเอกสารได้แจ้งการ กำหนดเงื่อนไขตามข้อ 1 ของกฎกระทรวงไปยังสำนักงาน ประกันสังคม เพื่อให้เกิดการแก้ไขกฎกระทรวง ควบคู่ไปกับการ ผลักดันให้มีการทำความตกลงระหว่างประเทศไทยกับประเทศ ต้นทางในเรื่องนี้เพื่อให้แรงงานข้ามชาติสามารถเข้าถึงสิทธิใน ประเด็นนี้ได้โดยเร็ว

๓๐๘๓๐๘๓๐๘

1. ความคืบหน้าการส่งมอบ PP/TD และ OCWC และการตรวจสัญชาติแรงงานกัมพูชา

วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2560 ได้มีการประชุมคณะทำงานไทย-กัมพูชา ณ กรมการจัดหางาน หัวหน้าคณะผู้แทนฝ่ายไทย นำโดย นายวรานนท์ ปีติวรรณ รองปลัดกระทรวงแรงงาน สำหรับหัวหน้าคณะผู้แทนฝ่ายกัมพูชา นำโดย H.E. Mr. HENG Sour ประธานคณะทำงานชุดเฉพาะกิจ ซึ่งได้มีการหารือและติดตามความคืบหน้าเกี่ยวกับการส่งมอบหนังสือเดินทาง (Passport : PP) หรือเอกสารเดินทาง (Travel Document : TD) และบัตรแรงงานกัมพูชาในต่างแดน (OCWC) และการตรวจสัญชาติแรงงานกัมพูชา การส่งมอบเอกสารดังกล่าว แบ่งลักษณะการดำเนินการเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) สำหรับสถานประกอบการที่มีแรงงานกัมพูชามากกว่า 80 คน และ 2) สำหรับสถานประกอบการที่มีแรงงานน้อยกว่า 80 คน

1) ในสถานประกอบการที่มีจำนวนแรงงานกัมพูชามากกว่า 80 คน ซึ่งมีจำนวน 173 บริษัท ฝ่ายกัมพูชาจะดำเนินการ ดังนี้

- 1.1 เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2560
- 1.2 จัดทำหนังสือถึงนายจ้าง/สถานประกอบการ กรมการจัดหางาน และสำนักงานจัดหางานจังหวัด เพื่อแจ้งจำนวนแรงงานที่เข้ารับการตรวจสัญชาติในช่วงเวลานั้น ซึ่งจำนวนอาจจะมากกว่าหรือน้อยกว่าจำนวนแรงงานของนายจ้าง/สถานประกอบการที่มีอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากจะมีกรณีแรงงานบางรายได้เปลี่ยนนายจ้างหรือออกจากงานไปแล้ว โดยจะแจ้งขั้นตอนดำเนินการและค่าใช้จ่ายเป็น 2 ภาษา ทั้งภาษาไทยและกัมพูชา
- 1.3 ให้นายจ้างตรวจสอบรายชื่อแรงงานกัมพูชาที่มีอยู่ในปัจจุบัน แล้วส่งข้อมูลกลับไปฝ่ายกัมพูชาทราบ (ซึ่งฝ่ายกัมพูชาได้ทำหน้าที่ของแบบตอบรับให้ด้วยแล้ว) กรณีที่มีแรงงานเพิ่มขึ้นและเป็นแรงงานที่เคยเข้ารับการตรวจสัญชาติแล้ว นายจ้างสามารถแจ้งรายชื่อเพิ่มเติมในแบบตอบกลับได้ สำหรับกรณีที่มีแรงงานเพิ่มขึ้นและเป็นแรงงานที่ไม่เคยเข้ารับการตรวจสัญชาติ แต่ได้ขึ้นทะเบียนและมีบัตรสีชมพู ฝ่ายกัมพูชาจะเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ และจะดำเนินการตรวจสัญชาติในภายหลัง โดยเบื้องต้นคาดว่าจะเข้ามาดำเนินการภายในเดือนมิถุนายน 2560
- 1.4 ฝ่ายกัมพูชาจะมีหนังสือตอบกลับนายจ้าง/สถานประกอบการ ภายใน 7 วัน เพื่อแจ้งวันนัดหมายส่งมอบ PP/TD และ OCWC ซึ่งจะสำเนาแจ้งให้สำนักงานจัดหางานจังหวัด และสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองทราบด้วย
- 1.5 ในวันส่งมอบ PP/TD และ OCWC ฝ่ายกัมพูชาจะจัดส่งเจ้าหน้าที่จำนวน 5 คน ลงพื้นที่เพื่อส่งมอบ ซึ่งเจ้าหน้าที่จะมีบัตรประจำตัวและหนังสือรับรองจากสถานทูตกัมพูชาไปแสดงต่อนายจ้าง แรงงานต่างด้าวจะเสียค่าใช้จ่ายในการรับเอกสารดังกล่าวเฉพาะค่าธรรมเนียมจำนวน 950 บาท เท่านั้น ทั้งนี้ นายจ้างสามารถรับลงนามรับเอกสารดังกล่าวแทนแรงงานต่างด้าวได้ หลังจากนั้นฝ่ายกัมพูชาจะส่งสำเนาหลักฐานการรับมอบให้กรมการจัดหางานและสำนักงานจัดหางานจังหวัดได้ทราบ
- 1.6 หลังจากได้รับ PP/TD และ OCWC เรียบร้อยแล้ว แรงงานต่างด้าวจะต้องนำเล่มไปตรวจลงตราโดยชำระค่าธรรมเนียม 500 บาท ซึ่งสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจะอำนวยความสะดวกโดยจัดส่งเจ้าหน้าที่จำนวน 2 นาย ไปดำเนินการตรวจลงตรา ณ สถานประกอบการในวันรับเล่มด้วย จากนั้น แรงงานต้องไปดำเนินการขอรับใบอนุญาตทำงาน โดยชำระค่าธรรมเนียม 100 บาท

2) ในสถานประกอบการที่มีจำนวนแรงงานกัมพูชาน้อยกว่า 80 คน ฝ่ายกัมพูชาจะดำเนินการ ดังนี้

- 2.1 จัดตั้งศูนย์ส่งมอบ PP/TD และ OCWC จำนวน 4 พื้นที่ ได้แก่ กรุงเทพฯ (สถานทูตกัมพูชา) ปทุมธานี (เชียร รัชสิด) ชลบุรี (เทศโก๊ โลตัส) และ สมุทรปราการ (อยู่ระหว่างจัดหาสถานที่) และจะจัดตั้งเพิ่มใน 2 พื้นที่ คือ ฉะเชิงเทรา และระยอง (สำหรับจังหวัดสงขลาให้ชะลอการจัดตั้งไว้ก่อน) ซึ่งฝ่ายไทยจะได้มอบหมายให้สำนักงานจัดหางานจังหวัดติดต่อหาสถานที่ให้กับฝ่ายกัมพูชา ทั้งนี้ จะเริ่มดำเนินการได้ในสัปดาห์ที่ 3 ของเดือนมีนาคม 2560
- 2.2 ฝ่ายกัมพูชาจะเปิดศูนย์ดำเนินการ 6 วัน/สัปดาห์ (ปิดทำการวันศุกร์) โดยประเมินการส่งมอบ PP/TD และ OCWC ได้สัปดาห์ละ 2,500 เล่ม และคาดว่าจะใช้ระยะเวลาดำเนินการประมาณ 6 สัปดาห์
- 2.3 กรณีจังหวัดอื่น ๆ สามารถดำเนินการได้โดยยื่นเรื่องผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต และแจ้งความประสงค์ว่าจะเลือกรับมอบ PP/TD และ OCWC ได้ ณ สถานทูตกัมพูชา หรือใน 6 พื้นที่ข้างต้น (กรุงเทพฯ ปทุมธานี ชลบุรี สมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา และ ระยอง) จากนั้น ฝ่ายกัมพูชาจะดำเนินการส่งมอบให้ต่อไป ทั้งนี้ จะดำเนินการส่งมอบของจังหวัดที่เป็นที่ตั้งศูนย์ให้แล้วเสร็จก่อนเป็นลำดับแรก

ทั้งนี้ ฝ่ายไทยจะประชาสัมพันธ์แจ้งขั้นตอนการดำเนินการทั้งหมดให้นายจ้าง/สถานประกอบการได้ทราบ และให้ความร่วมมือดำเนินการต่อไป สำหรับการดำเนินการตรวจสัญชาติให้กับแรงงานกัมพูชาและผู้ติดตาม ฝ่ายกัมพูชาแจ้งว่าจะดำเนินการตรวจสัญชาติ ภายหลังจากที่ดำเนินการส่งมอบ PP/TD และ OCWC ได้แล้วประมาณ 1 ใน 3 ของเล่มทั้งหมด โดยคาดว่าจะเข้ามาดำเนินการตรวจสัญชาติได้ภายในเดือนมิถุนายน 2560 พร้อมทั้ง แจ้งว่าแรงงานจะได้รับเล่มในวันที่มาดำเนินการตรวจสัญชาติ

2. ความคืบหน้าข้อตกลงด้านการจ้างแรงงานระหว่างรัฐบาลไทยและลาว

วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2560 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติตามที่กระทรวงแรงงานเสนอ ดังนี้

1. เห็นชอบต่อร่างข้อตกลงด้านการจ้างแรงงานระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว)
2. อนุมัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานเป็นผู้ลงนามไทยในการลงนามในข้อตกลงฯ
3. มอบหมายให้กระทรวงการต่างประเทศจัดทำหนังสือมอบอำนาจเพิ่มเติมให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานเป็นผู้ลงนามในเอกสารดังกล่าว
4. หากมีความจำเป็นต้องแก้ไขร่างข้อตกลงฯ ในส่วนที่ไม่ใช่สาระสำคัญหรือไม่ขัดต่อผลประโยชน์ของไทย และไม่ขัดกับหลักการที่คณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบไว้ให้ รง. ดำเนินการได้ โดยให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีทราบภายหลังตามหลักเกณฑ์ของมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2558 (เรื่อง การจัดทำหนังสือสัญญาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ)

สาระสำคัญของร่างข้อตกลงฯ จัดทำขึ้นเพื่อให้ทั้งสองฝ่ายร่วมกันดำเนินการตามบันทึกความเข้าใจ เกี่ยวกับการจ้างงานให้เกิดผลในทางปฏิบัติ โดยส่งเสริมความร่วมมือด้านการจ้างแรงงานของคู่ภาคี

ให้มีการพัฒนาให้ดีขึ้น เน้นการตอบสนองความต้องการด้านแรงงานในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม และการปกป้องสิทธิประโยชน์ของแรงงานให้ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบของแต่ละประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการดำเนินการตามกฎหมาย หลักการ และขั้นตอนของการจัดส่งและรับแรงงาน โดยให้มีสัญญาจ้างงานและการรับรองเอกสารเพื่ออำนวยความสะดวกและทำให้มั่นใจว่ากระบวนการจ้างงานถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบของคู่ภาคีอย่างโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีหลักประกันว่าแรงงานได้รับการคุ้มครองและปกป้องสิทธิประโยชน์อย่างเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ และส่งกลับประเทศเมื่อสิ้นสุดสัญญาจ้างงานตามเงื่อนไข กฎหมาย และระเบียบของคู่ภาคี นอกจากนี้ ยังร่วมมือกันสกัดกั้นและต่อต้านการค้ามนุษย์เพื่อการจ้างแรงงาน และการเข้า-ออกเมืองโดยผิดกฎหมาย

กระทรวงแรงงานเห็นว่า การลงนามในข้อตกลงด้านการจ้างแรงงานดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดระหว่างสองประเทศเพื่อกำหนดแนวปฏิบัติและขั้นตอนสำหรับการจ้างแรงงาน การอบรมแรงงานก่อนเดินทาง แรงงานได้รับการคุ้มครองและปกป้องสิทธิประโยชน์ การสกัดกั้นและต่อต้านการค้ามนุษย์ ซึ่งส่งผลให้การจ้างแรงงานระหว่างสองประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะตอบสนองต่อความต้องการด้านแรงงานในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของทั้งสองประเทศต่อไปในอนาคต

๒๕๖๐๒๐๒๐๒

3. ความร่วมมือต่อต้านการค้ามนุษย์ระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลลาว

วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2560 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) เสนอ ดังนี้

1. ร่างบันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ว่าด้วยความร่วมมือต่อต้านการค้ามนุษย์
2. ให้กระทรวงการต่างประเทศ (กต.) จัดทำหนังสือมอบอำนาจเพิ่มเติม (Full Powers) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นผู้ลงนามในบันทึกความเข้าใจ

สาระสำคัญของร่างบันทึกความเข้าใจ เป็นการกระทำที่มีผลผูกพันระหว่างรัฐกับรัฐ และมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มความร่วมมือระดับทวิภาคีระหว่างไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยมีความร่วมมือ ดังนี้ 1) ด้านการป้องกัน 2) ด้านการคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ 3) ด้านความร่วมมือในการปราบปรามการค้ามนุษย์ 4) ด้านการส่งและรับกลับ 5) ด้านการกลับคืนสู่สังคม 6) ผู้ประสานงานแห่งชาติและคณะทำงานร่วม 7) ด้านการรักษาความลับ

3. หากมีความจำเป็นต้องแก้ไขร่างบันทึกความเข้าใจ ในส่วนที่ไม่ใช่สาระสำคัญหรือไม่ขัดต่อผลประโยชน์ของไทย และไม่ขัดกับหลักการที่คณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบไว้ ให้ พม. ดำเนินการได้ โดยให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีทราบภายหลังตามมติคณะรัฐมนตรี (30 มิถุนายน 2558)

๒๕๖๐๒๐๒๐๒

แหล่งข้อมูล

- มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2560 สืบค้นจาก <http://www.thaigov.go.th/news/contents/details/1385>
มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2560 สืบค้นจาก <http://www.thaigov.go.th/news/contents/details/1464>
มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 สืบค้นจาก <http://www.thaigov.go.th/news/contents/details/1761>
มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 สืบค้นจาก <http://www.thaigov.go.th/news/contents/details/1852>
สรุปการประชุมการประชุมคณะทำงานไทย-กัมพูชา สืบค้นจาก http://www.doe.go.th/prd/main/service/param/site/1/cat/23/sub/0/pull/detail/view/detail/object_id/1760

สนับสนุนโดย

เรียบเรียงโดย Migrant Working Group

